

Zwolle-Kampen 07/02/2015, Pag B16

Martin- Jan van Santen

't Is maar een schilderij

Martin-Jan van Santen wijst op een detail in een van zijn schilderijen, een weergave van een mannelijke torso. „Voordat dat ribben onder huid zijn...” Niet dat het hem gaat om een natuurgetrouwe weergave. De essentie wil hij vangen - van een mannenlichaam, van een boom, of een struik. Het zoeken, dat maakt schilderen tot hard werken. En tot een feestelijk avontuur.

door **Jos Oude Holtkamp** Bij een korte rondgang langs recent werk is er een korte aarzeling. „Ik weet niet of ik dat kan, vertellen over hoe ik schilder.” Martin-Jan van Santen haalt een doek naar voren met daarop een meerkoet in het water. Groen en wit overheersen. „Je ziet in het midden de meerkoet, maar die gaat al op in het gewarrel, in de omgeving. Voor mij”, wijst hij op het gedeelte van het schilderij waar het minst lijkt te gebeuren, „is dit het spannendst om te schilderen. Het zoeken naar hoe je dat weergeeft.” De lichte woeling van het water waar de meerkoet nog niet geweest is. „Daar heb ik geen houvast.” Het weergeven van iets ongedefinieerds, dat fascineert hem, het woord valt bij herhaling. Zoek op Google Afbeeldingen naar Martin- Jan van Santen en zijn mannenschilderijen springen in het oog. Torso's, een rug, portretten van! adolescenten. Het is geen thema dat momenteel zijn volle aandacht als schilder heeft. „Op een gegeven moment heb je honderd schilderijen van mannen gemaakt. Mooi om te doen, ik val op mannen, maar je wilt ook verder.”

Elk schilderij begint met een foto. „Als ik een pakkend beeld zie leg ik het vast.” Uit de foto's wordt een compositie gekozen, dan begint de vertaling naar verf op doek. „Dat is een avontuur.

En ik weet nooit hoe het eindigt.”

Sommigen noemen hem een impressionist, waar hij zich iets bij voor kan stellen omdat hij weinig detailleert, 'ik ben geen fijnschilder'. Maar minstens zo vaak wordt hij expressionist genoemd, door de felheid en wilde streken waarmee hij lijkt te werken. „Mijn stijl suggereert dat iets in een paar uur geschilderd is, het oogt heel losjes, maar zo werkt het niet.”

Kijk naar zijn mannenlijven. „Hoe schilder je de huid, de spanning van de spieren daaronder. Daar kan ik lang mee bezig zijn.” En lang, dat kan per schilderij maanden zijn. Hij geniet van de speurtocht.

Bijna verrast stelt hij vast: „Hé, ik kan er toch over vertellen.”

Bij onze binnenkomst in zijn atelier aan de Graafschap, aan de rand van de Kamper binnenstad, heeft Martin-Jan zich verontschuldigd voor de rommeligheid.

Zo ziet een atelier eruit van een kunstenaar die opgaat in zijn werk. Doeken aan de wanden, in rijen op de grond. In het midden een ezel met een onaf doek met twee jongens, hun blik neergeslagen. „Ik vind het mooier als ze niet recht 'in de camera' kijken, dat leidt maar af.” Alsof de

meer als ze niet recht in de camera kijken, dat leidt maar af. Als je de modellen net zo in zijn werk op moeten gaan als de schilder zelf.

In de kast staat een stereoapparaat.

Maar muziek klinkt hier niet als hij schildert, zegt hij met nadruk. „Ik werk in absolute stilte. Naar muziek ga je luisteren.” Dan: „Schilderen is geconcentreerd werk. Op het asociale af.”

Korte tijd heeft hij in Amsterdam gewoond, „vooral omdat iedereen zei: ‘Daar gebeurt het’. Maar er gebeurt zoveel, dat je zelf niet meer opvalt. En die stad slaapt nooit. Dat was me veel te onrustig, ik werd er knettergek.”

Dan liever terug naar Kampen, ‘de beste keuze die ik ooit gemaakt heb’. Schertsend: „Niemand wil hier wonen, het is hier zo goedkoop!” In Kampen was zijn creatieve carrière begonnen, met de opleiding Illustratie en Boekverzorging aan toen nog de Hogeschool voor de Kunsten Constantijn Huygens, de voorloper van ArteZ. Tien jaar lang werkte hij als cartoonist en maker van animaties en tekenfilms. Bekendheid verwierf hij vooral met de tekenfilmserie The White Cowboy voor de VPRO. Toen aan die serie door geldgebrek bij de omroep een eind kwam, maakte Martin-Jan nog een tijdje animaties voor internet. „Maar dat was eigenlijk niks voor mij.” Het leverde ook te weinig op. „Als ik toch niks verdien, dacht ik, kan ik net zo goed mijn hobby uitoefenen.”

Schilderen dus. Olieverf op canvas. Hij kan er nu van leven. „Ik ben eigenlijk best verwend,” vindt hij zelf. „Ik heb altijd de dingen kunnen doen die ik wilde doen. Ik ga elke dag vol enthousiasme naar mijn atelier.”

De factor geluk heeft daar een rol in gespeeld. Hij kwam in contact met Galerie Thomas Fuchs in Stuttgart. „Daar zeggen ze: schilder jij maar wat je wilt, wij verkopen het wel.” In Nederland lukt dat bijna niet, zegt Martin-Jan.

„Hier wordt minder kunst gekocht, ook door de economische crisis. Een aantal galeriehouders is al failliet gegaan. Om het hoofd boven water te houden wordt het aanbod aangepast aan wat verkoopt.”

Komt Martin-Jan van Santen met schilderijen van struiken. Subtiel lichtspel, spannend gecomponeerd. Maar toch, struiken? Als onderwerp al ondefinieerbaar. Sfeer is belangrijk, zegt hij. „Het schilderen van het ondefinieerbare kan helpen de sfeer te pakken.”

Schilderen wat je wilt, het is een relatieve luxe. „Als ik schilder weet ik niet of het verkoopbaar zal zijn. Maar dit is wel wat ik wil. Het is mijn drive, mijn ziel ligt hierin.” Hij heeft zich weleens afgevraagd of hij zou kunnen leven als Van Gogh. „Stel je voor, hij schildert maar door, maar verkoopt nooit iets. Ik weet niet of ik dat zou kunnen. Ik ben wel een praktisch mannetje, ik moet wel geld verdienen.” Meteen voert weer de kunstenaar de boventoon: „En verkopen is het mooiste compliment.”

Al moet je ook weer niet overdrijven: „Soms prijst een galerie je aan als iets heel speciaals, elk schilderij is groots en uniek. Dat obsessieve heb ik niet, ik denk al snel: het is maar een schilderij.” Impressionist, expressionist... Het is vooral een eigen stijl die hij ontwikkelt. De beloning komt als alles op zijn plek valt, als de puzzel klopt, een logisch geheel ontstaat. „Soms gebeurt het dat je zo op dreef bent, dat je stopt met denken. Dan gaat alles zo vanzelf...” Alsof je hand iets maakt wat er eigenlijk al was.

De essentie van het schilderen zelf als het ondefinieerbare. „Dat zijn uitzonderlijke zeges die je dan behaalt.”

“

Schilderen is geconcentreerd werk, op het asociale af

Martin-Jan van Santen

LATE SUN

Late sun, olieverf op canvas, 2014. „Dit was na een barbecue met vrienden”, zegt Martin- Jan van Santen. „Ik keek om, zag die haag en vond het een sterk beeld.” Op de hoogste bladeren valt nog net een streep zonlicht. De foto die dan gemaakt wordt omzette in verf op doek, dat is het avontuur. „Het is ook een mooie herinnering aan de barbecue.”

CENTRE

Centre, olieverf op canvas, 2014. Een straatbeeld uit Brussel, een doek waar Martin- Jans galerie in Stuttgart enige twijfel bij had. „Toen klonk een

voorzichtig: 'Was wollen Sie damit sagen?'

Zijn vingers golven langs het doek, van het kerkendak naar de 'ondefinieerbare bende' in de container. „Zie je het licht dansen? En ik ben nou eenmaal gek op gotische kerken.” Lachend: „En misschien ook op containers”.

LAST DAYS

Last days, olieverf op canvas, 2014. Een spel van lijnen en vormen, met de driehoeken van armen en benen. Bij zijn schilderijen van mannen en jongens zoekt Martin-Jan van Santen vooral naar het uitdrukken van huid en de spieren daaronder. Licht, schaduw en de ondefinieerbare achtergrond en voorgrond: „Als het goed is ontstaat een logisch geheel.”

Martin-Jan van Santen in zijn atelier.

Over het grote doek rechts: „Je kunt het gaan detailleren, maar je kunt ook

met losse streken schilderen. Toch zie je mensen juichen.” foto Freddy Schinkel

Powered by
TECNAVIA

Copyright (c)2015 De Stentor
07/02/2015